

1.8.2021

לכב'

שר החקלאות ופיתוח הכפר, מר עודד פורר
מנכ"לית משרד החקלאות ופיתוח הכפר, הגב' נעמה קאופמן-09

הנדון: הבעת עמדה מקצועית של הנהלת השירותים להגנת הצומח ולביקורת בנוגע לשינויים הצפויים במתודולוגיה לאישור ייבוא חומר צמחי במסגרת חוק ההסדרים

אנו עובדי השירותים להגנת הצומח ולביקורת, רואים את עצמנו עובדי מדינה נאמנים ומסורים. אנו בהחלט מודעים לחובתנו לבצע את מדיניות הממשלה והמשרד ומצהירים שכך עשינו בעבר וכך נעשה גם בעתיד, לרבות השתלבות ברפורמות שיש בהן מן התועלת. יחד עם זאת, מתוך אחריות לאומית וציבורית ומתוך יושרה מקצועית, אנו רואים לנכון להסביר ולהתריע מדוע להבנתנו הרפורמה המוצעת במסגרת חוק ההסדרים ובכללה שינויים מהותיים במתודולוגיה לאישור הייבוא של חומר צמחי, מסכנת את החקלאות בארץ, וטומנת בחובה השלכות קשות לטבע ולחקלאות בישראל.

המתודולוגיה של השירותים להגנת הצומח ולביקורת לאישור ייבוא חומר צמחי בכלל ותוצרת טרייה למאכל בפרט, הינה משנה סדורה שנכתבה ועודכנה על ידי אנשי מקצוע מומחים בתחום ומעוגנת היטב בתקנות ייבוא צמחים שתוקנו במסגרת חוק הגנת הצומח. מתודולוגיה זו, המבוססת על סטנדרטים בינלאומיים המקובלים בתחום, הוצגה לאחרונה בע"פ וגם בכתב להנהלת המשרד החדשה.

תמצית הליקויים המובנים בשינויים הצפויים והעקרונות המקצועיים שלא יוכלו להתקיים במצב החדש:

א. ברירת המחדל המאפשרת ייבוא ללא מגבלה, בניגוד למתודולוגיה הקיימת כיום ובמגמה הפוכה לחלוטין לזו שננקטת ומקובלת בשנים האחרונות ברוב המדינות המתקנות, תאפשר ייבוא לא מבוקר של תוצרת טרייה. ייבוא כזה צפוי, בסבירות גבוהה מאד ועל בסיס דוגמאות אינספור מהעולם, לגרום לחדירה מאסיבית של מזיקים וגורמי מחלות לצמחים המסכנים את הצומח בטבע ובחקלאות בישראל.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר – השרותים להגנת הצומח ולביקורת

הקריה החקלאית ת.ד. 78, בית דגן 50250 טל. 9681500-03 פקס. 9603005-03

- ב. דרישות הייבוא שנועדו להבטיח הגעת משלוחים של תוצרת טרייה נקיה ממזיקים וגורמי מחלות נגזרות מהערכת סיכוני נגעים אשר מתבצעת על מנת לבחון ולאפשר אישור מוצרים חדשים לייבוא. **ללא הערכת הסיכונים, לא תתאפשר קביעה של דרישות הכרחיות בייבוא שמטרתן לצמצם את הסיכון, דוגמת טיפולי הסגר והצהרה של המדינות המייצאות על ניקיון התוצרת ממזיקים וממחלות, דבר המהווה פעולה אלמנטרית המקובלת ברוב מדינות העולם לפני אישור ייבוא.** חשוב מאוד להדגיש שהצהרת מדינת המקור על ניקיון המשלוח מנגעים מתייחסת רק לנגעים שנמצאים בארץ המקור ולא נמצאים בישראל ולכן אין משמעות לחתימה על תעודת בריאות ללא פירוט של הצהרות נוספות שנבחנו מראש על ידי הגנת הצומח בישראל.
- ג. עבודת המפקחים לגילוי מזיקים וגורמי מחלות מבוססת על התראות שנגזרות מהערכת סיכונים, אשר מתבצעת לפני אישור מוצרים חדשים לייבוא. המפקח בודק את התוצרת מתוך היכרות עם הנגעים אשר עלו בהערכת הסיכונים לאותו משלוח, דבר המגביר את יעילות מערך הפיקוח בהיבט הפיטוסניטרי. בדיקת התוצרת על ידי המפקחים הינה חוליה קריטית בשרשרת שמטרתה להבטיח את ניקיון התוצרת ממזיקים ומחלות ולמנוע את חדירת הנגעים לארץ. **לנוכח השינויים הצפויים, עלולה עבודת המפקחים להיות בלתי ממוקדת ובכך גובר במידה ניכרת הסיכון כי תיכנס לישראל תוצרת שאינה חופשית מנגעים קשים.**
- ד. שיטת קבלת החלטות מקצועיות בהתייעצות עם "מומחים חיצוניים מחו"ל" שאינם מכירים את המציאות הקיימת בארץ מבחינת המזיקים וגורמי המחלות הקיימים בארץ ואינם בקיאים בגידולים החקלאיים בישראל, מהווה צעד לא אחראי שפוגע בסמכותם, אחריותם ומקצועיותם של טובי המומחים ובעלי המקצוע בארץ. **חוות דעת אלה, אינם יכולים להוות בשום פנים ואופן תחליף לחוות דעתם של אנשי מקצוע ומומחים בארץ. בנוסף, דרישה להסתמך על חוות דעת כאלה שלא יהיו בנמצא יסרבלו כל תהליך של עדכון דרישות.**

לאור האמור לעיל, ההשלכות וההשפעות הצפויות על הטבע והחקלאות בישראל בעקבות השינויים המתוכננים, הם:

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר – השרותים להגנת הצומח ולביקורת

הקריה החקלאית ת.ד. 78, בית דגן 50250 טל. 9681500-03 פקס. 9603005-03

- א. חדירה של מזיקים וגורמי מחלה חדשים שהיא אחד האתגרים הכלכליים, החקלאיים והסביבתיים הקשים ביותר שמדינות העולם מתמודדות אתן.
- ב. התמוטטות ענפים חקלאיים ופגיעה קשה ביכולת המקומית לייצר מזון.
- ג. פגיעה קשה בצומח בטבע בישראל והפרת האיזון הביולוגי והאקולוגי.
- ד. עלייה ניכרת בשימוש בחומרי הדברה ופגיעה בבריאות הצרכנים והאוכלוסייה הסמוכה לשדות ולמטעים.
- ה. סגירת שווקי ייצוא לתוצרת חקלאית ישראלית בגלל הימצאותם של מזיקים ומחלות הנחשבים כנגעי הסגר במדינות היעד.
- ו. עלויות כלכליות גבוהות לאורך שנים כתוצאה הן מנזק ישיר של מינים פולשים התוקפים תוצרת חקלאית ופוגעים במגוון המינים המקומי, והן מנזק עקיף הנגרם מפעולות ההתמודדות עם הנגעים ומאמצים לבערם, כמו גם מהשפעה שלילית על היצוא החקלאי.
- חשוב לציין כי ארגון הבריאות העולמי (FAO) הוציא השנה דו"ח בשם ארגון הגנת הצומח הבינלאומי (IPPC) בו הוא סוקר את השפעות שינויי האקלים הגלובליים על נגעי צמחים (מצורף). שני עמודי התווך המצוינים בדו"ח זה כאמצעים החשובים ביותר בשמירה על החקלאות ועל הצומח הם:**
1. מערכת של הערכת סיכונים ביבוא (PRA).
 2. גוף רגולטורי העוסק ביישום המתודולוגיה להגנת הצומח ובפרט במניעת חדירה של נגעים חדשים.

לאור כל האמור לעיל ולאור האחריות המקצועית, הלאומית והציבורית שמנחה את ההתנהלות שלנו מרגע הקמת היחידה ועד היום, אנו מבקשים להביע את הסתייגותנו המקצועית מהמהלך הקיצוני שהוצע על ידכם במסגרת חוק ההסדרים. אנו חושבים שנכון יהיה לגבש בשיתוף פעולה דרך חלופית שתאפשר, מחד, ייבוא של תוצרת חקלאית טרייה ומאידיך להבטיח את הקיום לחקלאות המקומית, ליצוא החקלאי ולטבע הישראלי.

בכבוד רב,

חברי הנהלת השרותים להגנת הצומח ולביקורת